

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Črna Din 1-

Štev. 68.

V Ljubljani, četrtek 23. marca 1939.

Leto IV

Pogodba o priključitvi Memela Nemčiji Uradno besedilo o nemško-litvanskem sporazumu v Berlinu

Berlin, 23. marca. o. V Berlinu je dopotovalo z letalom posebno litvansko odposlanstvo, ki ga vodi zunanji minister Urbis. Odposlanstvo je z nemškimi odgovornimi ljudmi uredilo vsa vprašanja, ki so v zvezi z odstopitvijo Memela Nemčiji. Začasno oblast v Memelu je prevzela policija, ki je sestavljena iz nemških ljudi in bo vzdrževala red do prihoda nemške vojske.

Kanceler Hitler je sinoči odpotoval iz Svemunda na križarki »Deutschland« v Memel, kjer mu pripravljajo slovesen sprejem. Hitler se bo v Memelu izkrcal na čelu nemških vojaških oddelkov in slovesno prevzel oblast nad novo pridobljenim mestom in pokrajino.

Nemško časopisje danes slavi vrnitev Memela Nemčiji in pravi, da je bilo to vprašanje rešeno tako, kakor zahteva nemška čast. S tem je odstranjena največja ovira za redne odnose med Nemčijo in Litvo. Izročitev Memela Nemčiji pomeni važen donesek za evropski mir. Demokracije države se bodo pač morale sprijazniti z nemško politiko, ki temelji na načelu o samoodločanju narodov.

Berlin, 23. marca. o. Ponoči je bilo razglašeno besedilo sporazuma, ki sta ga sklenila Litva in Nemčija glede vrnitve Memelskega ozemlja Nemčiji. Besedilo se glasi:

»Nemški državni kanceler in predsednik litvanske republike sta sprejela sklep, da s posebno meddržavno pogodbo uredita vprašanje o ponovni priključitvi Memelske pokrajine k Nemčiji, kakor tudi, da se rešijo vsa še odprta vprašanja med Nemčijo in Litvo, da bi odnosi med obema državama ostali prijateljski. Obe državi sta imenovali za to nekatere opolnomočence: nemški državni kanceler zunanjega ministra Joachima v. Ribbentropa, predsednik litvanske republike pa Juozasa Urbisa, zunanjega ministra ter Kazisa Skirpo, opolnomočenega ministra v Berlinu. Ti so podpisali potem, ko so ugotovili medsebojno pravilnost polnomočij, sledeči sporazum:

1. Memelska pokrajina, ki je bila s versajsko pogodbo odcepljena od Nemčije, se vrne Nemčiji z veljavnostjo od danes.

2. Litvanske vojaške in policijske sile bodo takoj izpraznile memelsko pokrajino. Litvanska vlada prevzame dolžnost, da ob priliki izpraznitve pusti vse v sedanjem stanju. Obe stranki bosta, v kolikor bo to potrebno, imenovali komisarje, ki bodo izvedli izročitev onih uradov v memelski pokrajini, ki so podrejeni avtonomnim oblastem memelskega ozemlja. Ureditve ostalih vprašanj, ki so nastala zaradi spremembe pripadnikov, v prvi vrsti uradniškega vprašanja ter vprašanja o državljanstvu, bo rešeno s posebnim sporazumom.

3. Zaradi gospodarskih potreb Litve bo v Memelu urejen poseben svoboden pas za Litvo. Podrobnosti bodo urejene po smernicah, ki jih vsebuje posebna priloga pogodbe.

4. Da bi poudarili svoje sklepe in zavarovali prijateljski razvoj odnosov med Nemčijo in Litvo, prevzmeta obe podpisnici obveznost, da ne bosta sami rabili sile in da ne bosta podpirali sile, ki bi jo kakšna tretja država naperila proti kateri izmed podpisnic te pogodbe.

5. Pogodba stopi v veljavo takoj, ko bo podpisana.

5 to listino

Der Führer und Reichkanzler hat heute in Gegenwart des Reichministers des Auswärtigen von Ribbentrop den tschechoslowakischen Staatspräsidenten Dr. Hacha und den tschechoslowakischen Außenminister Dr. Chvalkovsky auf deren Wunsch in Berlin empfangen. Bei der Zusammenkunft ist die durch die Vorgänge der letzten Wochen auf dem bisherigen tschechoslowakischen Staatsgebiet entstandene ernste Lage in voller Offenheit einer Prüfung unterzogen worden. Auf beiden Seiten ist übereinstimmend die Überzeugung zum Ausdruck gebracht worden, daß das Ziel aller Bestrebungen die Sicherung von Ruhe, Ordnung und Frieden in diesem Teile Mitteleuropas sein müsse. Der tschechoslowakische Staatspräsident hat erklärt, daß er, um die Ziele zu dienen und um eine endgültige Befriedigung zu erreichen, das Subjekt des tschechoslowakischen und Landesvertrages in die Hände des Führers des Deutschen Reiches legt. Der Führer hat diese Erklärung angenommen und seinem Entschlusse Ausdruck gegeben, auch er das tschechoslowakische Volk unter dem Schutze des Deutschen Reiches stehen und ihm eine seiner Eigenart gemäße autonome Entwicklung seines völkischen Lebens gewährleisten wird.

Im Urkund dessen ist dieses Schriftstück in doppelter Ausfertigung unterzeichnet worden.

Berlin, den 15. März 1939.

Dr. Hacha
Dr. Chvalkovsky

je bila zapečatena v noči od 15. na 16. marec usoda Češke in Moravske. Na njej je napisano uradno besedilo o tem, da Češka izroča svojo usodo v Hitlerjeve roke. Pisalne napake v listini kažejo, kako naglo so morali potekati dogodki v oni zgodovinski noči.

Vesti 23. marca

Angleška poslanska zbornica je brez debate sprejela zakonski predlog ob ustavitvi plačil iz sredstev, ki jih je bivša češkoslovaška država spravila v angleški državni banki. Zakon vsebuje tudi določilo o tem, da Anglija ne bo izplačala nobenega denarja več na račun posojila, ki ga je sklenila svoje čase dati za obnovo Češkoslovaške po Münchenski okrožitvi. Anglija bi morala izplačati še sedem milijonov funtov sterlingov.

Španski notranji minister Saner je za 20 letnico ustanovitve fašistovskih vojnih oddelkov v Italiji poslal Mussoliniju pozdravno spomenico. V njej poudarja prijateljske zveze med novo Španijo in med Italijo.

Vrhovni poveljnik francoske vojske general Gamelin nadaljuje s pregledovanjem utrdb vzdolž francosko nemške meje.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je včeraj sprejel egiptovskega poslanika Sadaka in angleškega odpravnika poslov Charlesa, ki sta mu izročila spomenico egiptovske vlade glede končne razmejitve med Egiptom in Abesinijo.

Prvi francoski poslanik v Burgosu maršal Petain se še ni mogel uradno predstaviti generalu Francu, ker med Španijo in Francijo še ni dosežen sporazum glede vrnitve rdečega brodoma, ki je pred tedni pobegnilo v francoski Alžir. Španija zahteva, naj Francija vse brodomove vrne takoj, Francozi pa bi ga bili pripravljeni poslati v Španijo šele po končani vojni.

Nemško časopisje hudo napada Anglijo zaradi njene stališča ob vrnitvi Memela, in dolži notranjega ministra Samuela Hoareja, da je on kriv vsega nerazpoloženja do Nemčije.

Vse potrebne ukrepe za izvedbo takojšnje mobilizacije je sprejel švicarski zvezni svet. Vlada bo lahko mobilizacijo izvedla brez poprejšnjega sestanka sveta, če bi to narekovalo potrebe. Letonska vlada je včeraj uradno izjavila, da bo v sponadu med Nemčijo in drugimi evropskimi državami ostala strogo nevtralna, ker tako zahtevajo koristi letonskega ljudstva. Vlada bo skrbela, da Letonije ne bo noben dogodek potegnil v kake mednarodne spore.

Danski zunanji minister Stauning je v svojem včerajšnjem volilnem govoru dejal, da bo Danska do Nemčije vedno nevtralna, in upa, da ji bodo pravico do nevtralnosti priznale države, ki so nasprotnice Nemčije.

V Pragi je izšla uredba o odstranitvi vseh judovskih zdravnikov iz državnih bolnišnic.

Proračun bo danes v senatu sprejet

Belgrad, 23. marca. m. V senatu bo danes na dopoldanski seji po govoru Dragoslava Gjordjevića končana načelna razprava ter bo nato glasovanje. Takoj za tem bo v senatu podrobna razprava o proračunu, ki bo verjetno končana že danes ter je pričakovati da bo proračun v senatu tudi že danes končno veljavno sprejet.

Goering v Italiji

Berlin, 23. marca. m. Maršal Göring je včeraj odpotoval v San Remo ter bo po končanem dopustu naredil več uradnih obiskov v Rim. Politični krogi pričakujejo, da bo maršal Göring pri tej priliki šel tudi v Libijo, kakor je bilo to določeno po prvotnem načrtu.

Bukarešta, 23. marca. o. V zvezi z nepričakovanim podpisom romunsko-nemške trgovinske pogodbe poročajo, da je Romunija sprejela nemške zahteve in predloge pod pogojem, da Nemčija posreduje pri madžarski vladi, naj umakne svoje vojaštvo z romunsko-madžarske meje in prekliče vse izredne vojaške in mobilizacijske ukrepe. — Nemčija je že posredovala v Budimpešti in bo madžarska vlada njeni zahtevi ugodila, nakar bo tudi Romunija poslala vpoklicane rezerviste domov.

Poljska se boji za Gdansk in za svoje morje Demonstracije ob vrnitvi Memela v Varšavi

Varšava, 23. marca. m. Sklep litvanske vlade, da memelsko pokrajino odstopi Nemčiji, so v vseh varšavskih političnih krogih zelo neugodno sprejeli. Prav takšno je razburjenje v poljski javnosti. Poljska, ki je lani poslala litvanski vladi celo ultimatum, da bi vzpostavila redne odnose s Litvo, je mislila, da bo potem lahko uporabljala pristanišče v Memelu. Po izgubi Memela bo Litva gospodarsko postala docela podrejena Nemčiji, kar gotovo ni koristno za Poljsko. Kljub vsemu temu pa ni pričakovati, da bi Poljska storila kak korak, ker ni med podpisnicami sporazuma o neodvisnosti Memela, pa tudi drugače ni vezana na nobeno

pogodbo, ki se nanaša na memelsko pristanišče.

Varšava, 23. marca. m. Poljska socialno demokratska stranka je priredila včeraj v Varšavi demonstracije, ki se jih je udeležilo več tisoč ljudi. Čeprav so govorniki, ki so pri teh demonstracijah nastopili, zelo ostro govorili proti zadnjim dogodkom v Evropi, policija ni posegala. Prav tako ni preprečila, da se ne bi pred poslopjem vladnega lista »Gazeta Polska« uredil sprevod demonstrantov, ki je skoraj eno uro hodil po glavnih varšavskih ulicah. Demonstranti so v zboru vzklikali: »Nikdar ne bomo dali Gdanska!« »Živela Poljska!« »V boj za obrambo Gdanska!«

Francosko-angleški razgovori za skupen nastop demokratičnih držav

London, 23. marca. o. Francoski zunanji minister je imel včeraj poldruge uro dolg razgovor z angleškim ministrom predsednikom Chamberlainom in zunanjim ministrom Halifaxom. Na sestanku so državni razpravljali o stanju, ki je nastopilo v Evropi po zasebi Češke in po priključitvi Memela k Nemčiji. Posvetovali so se o korakih, ki jih bosta Anglija in Francija ukrenili, da bi zajezili širjenje nemške moči v Evropi.

Po zanesljivih poročilih z angleške vladne strani, so pri teh razgovorih sklenili, da Anglija ne bo opustila svojega načrta glede skupnega nastopa s Francijo, Poljsko in Rusijo v primeru kakega novega nemškega koraka, ki bi ogrožal evropski mir. Te štiri države bi podpisale skupno izjavo, da se bodo v takem primeru takoj posvetovali o vseh potrebnih ukrepih. Angleška vlada naj po svojih zastopnikih v tujini, čimprej doseže izvedbo tega načrta. Če bi Poljska zaradi svojega

posebnega položaja nikakor ne hotela take izjave podpisati, bi Anglija povabila manjše južnovzhodne evropske države, da stopijo v to zvezo.

Zunanji minister Bonnet je takoj sinoči telefonsko sporočil predsedniku francoske vlade Daladierju vsebino prvega razgovora z angleškimi državami. Razgovori so se nadaljevali danes dopoldne. Danes je Bonnet sprejel v tej zvezi tudi poljskega poslanika v Londonu.

V poslanski zbornici je notranji minister Hoare včeraj odgovarjal na vprašanja poslancev glede korakov, ki jih je storila Anglija za skupni nastop raznih evropskih držav proti Nemčiji. Hoare je poslanece odgovoril, da vlada ne bo opustila nobene možnosti za obrambo angleških in evropskih koristi. Natančno poročilo o vsem, kar je do zdaj storila, pa bo dal predsednik Chamberlain v kratkem.

Nadaljevanje romunsko nemških trgovskih razgovorov

Nemčija je odnehala v svojih gospodarskih zahtevah do Romunije

Bukarešta, 23. marca. o. Po kratkem zastoju so se včeraj nadaljevala romunsko nemška trgovska pogajanja. Kazalo je, da se bodo čisto ustavila in sicer zaradi prehudih nemških zahtev. Nemčija pa je včeraj popustila tako, da nova pogodba ne bo imela značaja ničesar izrednega, marveč bo podobna običajnim trgovskim sporazumom.

Vodja nemškega odposlanstva Wohltar ter nemški poslanik v Bukarešti, sta sinoči obiskala zunanjega ministra Gafencu, s katerim sta imela daljši razgovor. V zvezi s tem izjavljajo, da se bodo romunsko-nemška trgovska pogajanja nadaljevala brez zastojanja. Ker po teh izjavah teče pogajanja

zelo ugodno, pričakujejo v kratkem podpis sporazuma najbrž že koncem tega tedna. Trdijo, da ta sporazum ne bo imel nobene politične osi ter ne določa trgovinskega monopola za nobeno državo, temveč bo čisto trgovinski sporazum, ki mu je edini namen, pospešiti trgovski promet med nemškimi in romunskimi trgovskimi zastopstvom, ter da bo nova trgovinska pogodba med Romunijo in Nemčijo v najkrajšem času podpisana. Nova pogodba med obema državama določa povečanje količin za romunsko pšenico, do 50.000 vagonov letno, za izvoz živine, za pridobivanje zlata, in ustanovitev posebnih nemških družbe za izvoz petroleja.

Slovaško nemška pogajanja v Berlinu:

Carinska unija med Slovaško in Nemčijo

Berlin, 23. marca. m. Proti pričakovanju, da bo slovaško zastopstvo odpotovalo predsednikom iz Berlina, je tudi še včeraj imelo pogajanja z običajnimi nemškimi krogi. Ta pogajanja se vedno niso končala. Nemški uradni krogi poudarjajo, da poteka pogovori in prijateljskem ozračju ter da je glede glavnih točk že dosežen sporazum. Rešena niso samo še nekatere tehnična vprašanja in vprašanja, ki se tičejo gospodarskega odnosa med obema državama.

Žavama. V Berlinu zatrjujejo, da bo Slovaška z Nemčijo imela carinsko unijo. Prav tako bo glede denarja določen odnos slovaške valute do nemške marke.

Po končanih pogajanjih bo v Berlin prišel predsednik slovaške vlade dr. Tiso ter bo podpisal akt, po katerem Nemčija prevzema pokroviteljstvo nad Slovaško.

Romunska mobilizacija je samo začasna iz avla predsednika vlade Calinescu

Bukarešta, 23. marca. m. Z ozirom na vpoklic več letnikov romunskih rezervistov, je sinoči predsednik vlade Arman Calinescu dal zastopnikom časopisja tole izjavo:

»Vpoklic nekaj letnikov rezervistov v nekatere pokrajine države ima značaj začasne varnostne odredbe. Zaradi tega se čete niso in se tudi ne bodo približale nobeni meji. Če se bo v desetih ali petnajstih dneh mednarodni položaj razčistil, kakor se nadejamo, se bodo rezervisti vrnili spet domov. Med tem so bili storjeni ukrepi, da zbiranje čet ne bi prav nič škodovalo gospodarski

delavnosti države. Zaradi tega tudi niso bili poklicani pod orožje oni, ki so potrebni za nemoteno poslovanje gospodarstva. V železniškem prometu ni nobenih sprememb. Vlada ni izdala nobenih izrednih gospodarskih niti finančnih ukrepov, tako da vse te operacije izvajajo po običajni poti. Iz vsega navedenega je položaj treba torej smatrati za absolutno miren.

Romunski zunanji minister bo na povabilo turškega zunanjega ministra v maju uradno obiskal Ankaru.

Amnesti a za upravne kazni

Belgrad, 22. marca. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. po milosti božji in volji naroda kralja Jugoslavije so kraljevski namestniki na predlog predsednika vade in notranjega ministra na podlagi čl. 30 sklenili in odločajo:

Čl. 1. Da podeli splošno amnestijo za vsa kazenska dejanja (prestopke), zagrešena do včeraj 5. februarja t. l., za katerih preiskavo in sodbo so pristojna oblastva splošne uprave, ne glede na to, ali se je postopek že začel ali že teče, ali je sodba postala pravomočna ali ne; denarne globe, v kolikor so že izterjane, se ne bodo vratile.

Čl. 2. O vseh spornih vprašanjih, nastalih na podlagi tega ukaza, bo razsojal notranji minister. Predsednik ministrskega sveta in notranji minister naj izvede ta ukaz.

Pavle, I. r., dr. Radenko Stanković, I. r.,
dr. Ivo Perović, I. r.

Slavia ob francoskem državnem obisku v Londonu

London, 23. marca. o. Francoskemu predsedniku Lebrunu in njegovi soprogi je včeraj priredil londonski župan slovesno kosilo. Župan je med kosilom izročil visokemu gostu posebno poslanico londonskega mesta. Zvečer je predsednik Francije priredil na francoskem poslanstvu pojedino na čast angleškemu kralju in kraljici, katere so se poleg kraljeve rodbine udeležili vsi člani angleške vlade ter razne politične in vojaške osebnosti.

Ob 22 so se vsi visoki gostje odpeljali v opero Covent Garden na slavnostno glasbeno in baletno predstavo.

Danes dopoldne ob 10.55 sta se predsednik Lebrun in žena odpeljala iz Buckinghamske palače na sprejem, ki jima ga je v Westminsteru priredila lordska in poslanska zbornica. Za tem je predsednik Lebrun položil vence na grob Neznanega vojaka, nakar bosta predsednik in njegova soproga gosta angleškega kralja in kraljice v gradu Windsor.

20 letnica fašizma v Italiji

Rim, 23. marca. o. Z izrednimi slovesnostmi in med splošnim navdušenjem prebivalstva praznuje Italija danes 20 letnico ustanovitve prvih fašistovskih bojnih oddelkov, 23. marca 1919 na trgu San Sepolero v Milanu. Vsi listi posvečajo temu jubileju cele strani ter natančno objavljajo dogodek ob ustanovitvi oddelkov, ki so pomagali fašizmu v Italiji do zmage. Listi navajajo tudi, kaj vse mu je fašizem v 20 letih storil za Italijo, kateri je prinesel imperij in položaj veselice.

Najvažnejši dogodek ob slavnostih, prirejenih za 20 letnico, je današnja prva seja nove fašistovske korporacijske zbornice. Seja se je začela ob pol 11 s kraljevim prestolnim govorom, ki so ga prenašale vse italijanske radijske postaje. Oblasti so poskrbele, da so kraljev govor lahko poslušali prav po vseh italijanskih krajih.

Kralj in kraljica sta se ob 10 dopoldne odpeljala iz palače na Kvirinalu do poslopja poslanske zbornice na Montecitorioju. Od Kvirinala do zbornice so tvorili gost špalir vojaški in fašistovski oddelki, za njimi pa so se gnetle ogromne množice ljudstva, ki je pozdravljalo vladarja na poti v zbornico. Kralj in knezi, njegovi sinovi ter kraljica s kneginjami, so se vozili v pozlačenih odprtih kočijah.

Po kraljevem govoru v zbornici bodo vsi novi poslanci skupno prisegli. Popoldne bodo razne velike prireditve in slovesnosti, ki jih organizira fašistovska stranka.

Turči a bo v sponadu pomaga Romuni

Carigrad, 23. marca. m. Tukajšnji časopisje objavlja vesti iz Londona, po katerih je turška vlada obvestila Anglijo, da bi v primeru kakih resnih dogodkov Turčija priskočila na pomoč Romuniji z vso svojo silo. Ta vest je povzročila naradila globok vtis. Uvodni članki tukajšnjih listov še vedno pričajo o veliki vznemirjenosti in zaskrbljenosti zaradi dogodkov, ki so se odigrali zadnje čase v Evropi.

Turška vlada je glede teh vesti izjavila, da v celoti ne drže, da pa je Turčija obvezana pomagati Romuniji že tako in tako, ker to določajo pogodbe v okviru Balkanskega sporazuma.

